

NOZARE Truškopība

AIZPILDĪJA (vārds, uzvārds, paraksts) Ineta Fogele _____

Izpildē piedalījās (eksperti, biedri u.c.) : Ineta Fogele (LŠTAA valdes p-ja), Dzintra Lezdiņa (LŠTAA biedrs, ciltsdarba speciālists, konsultants), Jānis Grants (LŠTAA biedrs, veterinārārsts, konsultants)

Organizācija biedrība Latvijas Šķirnes trušu audzētāju asociācija

Nozares analīze	
Nozares mērķis	<p>Nodrošināt kvalitatīvu vaislas trušu audzēšanu, šķirnes trušu saimniecību izveidi, panākt ievērojamu trušu gaļas un kvalitatīvu kažokādas ražošanas pieaugumu, veidot sistēmu truškopju informēšanai par nozares jaunumiem, aktīvi atbalstīt semināru un šķirnes trušu izstāžu organizēšanu, pieaicinot ārvalstu ekspertus, apvienot trušu audzētājus Latvijā.</p> <p>Radīt pelnošu truškopības nozari Latvijā.</p>
Nozares apraksts (cik nozarē ha, dzīvnieku vienības, saimniecību skaits, utt.)	<p>No 737 LDC reģistrētajām saimniecībām, kuras reģistrējušas trušus uz 01.07.2012.gadu kopumā 33180 gb., 44 saimniecības, jeb 5,97% ir Latvijas Šķirnes trušu audzētāju asociācijas biedri, biedrībā „Trusis un citi” reģistrētas 5, jeb 0,68% (dati no biedrības mājas lapas) no kopējā skaita. 600.saimniecības jeb 81,41 % reģistrējušas līdz 50 gb. trušus, kas norāda uz to, ka saimniecība audzē trušu gaļu pašpatēriņam, 41, jeb</p>

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ
EIROPAS SAVIENĪBĀ

	<p>5,56% saimniecības uzrādījušas 100-200 gb. trušus, kas liecina par iespējamo izaugsmi, 27 saimniecības, jeb 3,66% uzrāda 200 un vairāk dzīvnieku.</p> <p>Latvijā uz doto brīdi ir 2 atzītas un 7 reģistrētas trušu kautuves.</p> <p>Nav iespējams aprēķināt pat aptuvenās platības, ko izmanto truškopības nozarē, jo mazās saimniecības, kas ir pārsvarā (reģistrētais trušu skaits līdz 50 gb.), izmanto dažādus barības līdzekļus (iepērk graudus, kombikormu, zaļbarību, sienu un salmus) un reālais trušu skaits Latvijā nav nosakāms (ne visas saimniecības ir datus reģistrējušas LDC).</p>
<p>Priekšlikumi nozares attīstībai un LAP pasākumiem, kas būtu jāievieš, lai veicinātu nozares attīstību.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Valsts finansētas izglītošanas programmas. • Veselīgas pārtikas reklamēšana. • Atbalsts dalībai ārzemju izstādēs. • Atbalsts inovatīvu datorprogrammu ieviešanai. • Atbalsts ciltsdarbam. • Jāveic padziļināti pētījumi par Latvijas apstākļiem piemērotākajām turēšanas un audzēšanas tehnoloģijām un trušu šķirnēm. • Ārzemju autoru darbu izdošana latviešu valodā.

	Apraksts	Stirpās puses, Iespējas	Vājās puses, Draudi	Ieteikumi, darāmie darbi
<p>Saražotās produkcijas apjomi, nozares jauda (tagad un iespējamā). Nozares potenciāla analīze. Izaugsmes iespējas nozarē.</p>	<p>Pašlaik truškopības saimniecībās ir neliels dzīvnieku skaits, kuras specializējušās vaislas trušu audzēšanā, ādiņu un gaļas ieguvei. Neliels skaits truškopju savās saimniecībās ražo dažādus izstrādājumus no ģērētām trušādām un trušu vilnas. Nosacīti truškopības nozares produkciju var iedalīt saražotajā gaļā, ādās un vaislas dzīvniekos. Precīzi noskaidrot cik Latvijā tiek</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Truši ir dzīvnieki, kas ātri aug un vairojas, to nobarošanas laiks nav liels (3-4mēn.). Iegūst trušādiņas, kā arī tiek pārdodoti dzīvnieki vaislai, līdz ar to var ātri atgūt ražošanā ieguldīto naudu. • Trušu gaļas ražošanā augošais pieprasījums pēc veselīgas pārtikas un relatīvi lēta un vienkārša trušu audzēšanas uzsākšana. • Šķirnes trušu ražošanā ir iespējas iziet starptautiskajā 	<ul style="list-style-type: none"> • Trūkst uzņēmīgu cilvēku, kuri izveidotu modernas fermas atbilstoši tirgus prasībām. • Trušu gaļas ražošanā: <ul style="list-style-type: none"> -neatbilstošas tehnoloģijas, -sarežģīta legāla gaļas realizācija (kautuves), -sadrumstalota trušu audzēšana mazās saimniecībās, -zināšanu trūkums potenciālajiem trušu audzētājiem. • Šķirnes trušu ražošanā: 	<ul style="list-style-type: none"> • Izstrādāt nozares ekonomisko pamatojumu, lai veidotos jaunas saimniecības. • Valstij: <ul style="list-style-type: none"> -jāsubsidē veselīgas pārtikas reklamēšana, -jāreklamē iespējas iedzīvotājiem audzēt trušus lai vienkārši un lēti sevi apgādāti ar veselīgu gaļu, -jādara viss iespējamais, lai vienkāršotu un padarītu lētāku legālu gaļas apriti.

	<p>saražota trušu gaļa un trušādas nav iespējams, jo ļoti liels saražotās produkcijas apjoms tiek patērēts savām vajadzībām vai pārdots nelegāli, daudzas saimniecības nav reģistrētas. Uz 1.07.1012 Latvija reģistrēti 737 trušu ganāmpulki, kuros ir 33180 truši, tai skaitā 5803 vaislas dzīvnieki. 2011.gadā reģistrēti 22698 truši. Arī šī informācija nesniedz precīzu ieskatu par Latvijā esoša trušu skaitu, jo daudzi mazie trušu ganāmpulki nav reģistrēti un ir</p>	<p>apritē.</p>	<p>-abu trušu audzētāju biedrību nesaskaņu dēļ apgrūtināta izeja starptautiskā tirgū,</p> <p>-nepietiekama reklāma par iespējam audzēt trušus neļauj palielināt vietējo tirgu.</p>	
--	--	----------------	--	--

Konkurētspēja	<p>trušu audzētāji, kas, lai nodrošinātu nepieciešamo lopu blīvumu uz platībām, norāda lielāku esošo trušu skaitu, nekā ir patiesībā. No reģistrētajiem ganāmpulkiem tikai vienā ir vairāk par 1000 trušiem, 6 ganāmpulki pa 500-1000 trušiem un 63 ganāmpulki pa 100-1000 trušiem, pārējos no 1-99 trušiem.</p>			
	<p>Aizvien vairāk trušu audzētāji apvienojas organizācijās. Lielveikalos pieejama importētā trušu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Trušu audzētāju sabiedrisko organizāciju biedri var reklamēt savas saimniecības piedaloties izstādēs, piemēram, pavasara 	<ul style="list-style-type: none"> • Neregistrētās saimniecības, kurās atrodas truši. • No valsts puses nav nozares pietiekams atbalsts. 	<ul style="list-style-type: none"> • ZM kopā ar nozares asociācijām rast iespēju vairāk atbalstīt ciltsdarbu, jo biedrība veic vaislas dzīvnieku datorizētu uzskaiti un

Sagādes tirgus un patēriņa tirgus analīze	<p>gaļa no Lietuvas, jo tiek audzēta lielfermās un var nodrošināt pastāvīgus piegādes apjomus. Citu dzīvnieku un putnu gaļa Latvijā ir populārāka un arī lētāka lielražošanas dēļ.</p>	<p>un rudens izstādēs i/k „Rāmava”, kuras laikā tiek vērtēti Latvijā izaudzētie truši.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gaļas diētiskās īpašības. • Viegla audzēšana pašpatēriņam. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pārāk augsta produkcijas pašizmaksa. • Ne vienmēr atbilstoša produkcijas kvalitāte. • Zems ražošanas apjoms. • Trušu gaļa nav tik populāra kā cūkas, liellopa un putnu gaļa. 	<p>pārraudzību truškopībā.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Trušu audzētājiem jāievieš modernākas tehnoloģijas un jāapgūst jaunākās zināšanas, kā arī jākāpina vienas saimniecības ražošanas apjoms, tādējādi pazeminot produkcijas pašizmaksu un uzlabojot kvalitāti. • Valstij jāsubsidē zināšanu ieguve. • Jāreklamē trušu gaļas diētiskās īpašības.
	<p>Latvijā nozares saražotajai produkcijai nav</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Katru gadu jauns vaislas materiāls tiek ievests no ES 	<ul style="list-style-type: none"> • Iepērkam vaislas materiālu ES valstīs vidēji par 40Ls, bet 	<ul style="list-style-type: none"> • Saimniecībām aktīvāk jāreklamē saražotā produkcija

	<p>liels noieta tirgus. Tas ir ļoti svārstīgs un izteikti sezonāla rakstura. Trušu audzēšanas aprīkojums, acīmredzot zemā apgrozījuma dēļ, ir dārgāks nekā iespējams to iegādāties citās valstīs. Pastāv iespēja to atvest no ārvalstīm, pasūtīt internetā, izgatavot pašam. Barības tirgū ir pietiekoši liela konkurence un iespējams izmantot pašražoto barību. Lai truškopība veiksmīgi varētu pastāvēt, truši ir jāvakcinē pret miksomatozi, kas legāli izmaksā</p>	<p>valstīm. Laba sadarbība izveidojusies ar Lietuvas un Igaunijas trušu audzētājiem, kuri iepērk vaisliniekus arī pie mūsu truškopjiem. Tirgus sāk veidoties ar Krievijas kolēģiem.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pietiekoši liela pievienotā vērtība truškopības produkcijai. • Trušu gaļa atšķiras no citu dzīvnieku gaļas ar augstajām diētiskajām īpašībām. • Trušu gaļas popularitāte pieaug. 	<p>Latvijā varam pārdot jau savus izaudzētos trušus tikai vidēji par 20Ls gabalā.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tirgus piesātināts ar neregistrētiem, bezšķirnes trušiem, kuri tiek pārdoti lētāk bez izcelšanās dokumentiem. • Apgrūtināta legāla gaļas realizācija. • Nepietiekama (praktiski neesoša) konkurence starp kautuvēm. • Nepietiekoša popularitāte trušu gaļai patērētāju vidū. • Dārgi nepieciešamie veterinārie pasākumi uz vienu dzīvnieku. 	<p>savā novadā - gan izveidojot mājas lapas, gan aktīvi iesaistoties asociācijas rīkotajās izstādēs. ZM pakļautībā esošajām iestādēm jākontrolē sīkdzīvnieku uzskaiti valstī.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Trušu audzētāju izglītošana (valsts subsidēta). • Legālas produkcijas realizācijas atvieglošana (izmaiņas M.K. noteikumos un PVD prasībās). • Veselīgas pārtikas popularizēšana (valsts subsīdiju programmā).
--	---	--	---	---

	<p>0,50-1Ls uz trusi, jeb aptuveni 10-20% no pašizmaksas. Vaislas trušu realizācijas tirgus Latvijā ir papildīts (šī produkta pircēji ir tik cik viņi ir un tos vaislas trušus, kurus neizdodas realizēt vaislai par salīdzinoši lielu cenu (15-25 Ls/gab), var realizēt gaļā par zemāku cenu apmēram 3-5 Ls par gaļas kilogramu, tas ir ap6-10 Ls par trusi). Vienīgā iespēja palielināt ražošanu ir konkurēt ar saviem šķirnes trušiem ārpus valsts. Arī trušādu</p>	<ul style="list-style-type: none">• Mazā ražošanas apjoma un nemodernu ražošanas tehnoloģiju dēļ pārāk augsta produkcijas pašizmaksa.• Bieži neatbilstošas turēšanas un ēdināšanas dēļ slikta produkcijas kvalitāte.• Lielas iedzīvotāju daļas zemā pirktspēja, kas liek izvēlēties lētāku citu dzīvnieku gaļu.
--	--	---

	<p>tirgus Latvijā ir ierobežots un tas varētu svārstīties atkarībā no modes tendencēm (varbūt arī citiem faktoriem). Trušu gaļas tirgus Latvijā ne tuvu nav piepildīts, par ko liecina tas, ka lielveikalos ir nopērkama Lietuvā ražota trušu gaļa un parasti, ar nelieliem izņēmumiem, pārdot trušus gaļai nav lielas grūtības, vienīgais ir jautājums par cenu. Par trušu gaļas eksportu runāt ir pārāgri, jo ir vēl iespējas izplesties Latvijas tirgū, konkurēt ar importēto trušu</p>		
--	--	--	--

<p>Resursi, līdzekļi, cilvēki, nodarbinātība, zeme, enerģija. Resursu izmaksas.</p>	<p>gaļu. Daudzās saimniecībās truši tiek ēdināti nepilnvērtīgi, līdz ar to ilgi aug, kamēr sasniedz realizācijai nepieciešamo dzīvsvaru un ir ar sliktu gaļas kvalitāti.</p>			
	<p>Latvijā trušus pārsvarā audzē nelielās ģimenes saimniecībās. Trušiem barību saražo paši un iepērk. Trušus audzēt var dažādi. Var izmantot viegli pieejamos uz vietas esošos lētos resursus (koka atgriezumu mītnes, izlietotas konservu bundžas</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ģimenei papildus ienākumi, sakopta apkārtējā vide, bērnu iesaistīšana dzīvnieku apkopšanā. • Salīdzinoši viegla vienkāršu audzēšanas tehnoloģiju pieejamība trušu audzēšanas uzsākšanai. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ne visos lauku apvidos pieejams kvalitatīvs darbspēks (alkoholisms, nevēlēšanās strādāt, viegli pieejama sociālā palīdzība, kas nemotivē strādāt un citas problēmas). • Lai ražotu kvalitatīvu produkciju peļņu nodrošinot apjomā, 	<ul style="list-style-type: none"> • Jāuzlabo ekonomiskā situācija valstī, tad palielinoties pirktspējai būs iespēja veidoties lielākām un modernākām saimniecībām. • Valstij jāmaina sociālās palīdzības programmas, padarot viņas motivējošas strādāt.

	<p>dzirdnēm, grāvmalās saplūktu zāli u.t.t.), bet tādā gadījumā tiks izmantots liela apjoma savs darbs. To var darīt nelielos apjomos, lai apgādātu sevi ar diētisko truša gaļu. Lai ražotu trušus peļņai, nepieciešams liels apjoms un arī daudz dārgāki resursi (būves, sprosti, automātiskās dzirdnes, automātiskās barotavas, mēslu izvākšanas iekārtas, mēslu uzglabāšanas vietas, dezinfekcijas iekārtas u.t.t.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Viegli izmantojami dažādi resursi (trušus var barot ar grāvmalās pļautu zāli, zariņiem u.t.t.). • Viens cilvēks var veikt visus nepieciešamos darbus pat 1000-2000 trušu fermā, tāpēc algotais darbaspēks var nebūt nepieciešams. • Iespējams daudz neizmantojot dārgo elektro un citu enerģiju, jo trusis ir aukstumizturīgs dzīvnieks un viņu var turēt ārā. • Nav obligāti nepieciešams daudz zemes, jo barību var 	<p>nevar izmantot viegli un lēti pieejamos resursus.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zemās pirktspējas dēļ realizācija iespējama pārsvarā lielajos centros, tāpēc daudz iznāk patērēt degvielu transportēšanai, kas ļoti sadārdzina pašizmaksu. • Audzējot pēc modernākām tehnoloģijām nepieciešams patērēt dārgo elektroenerģiju un citu enerģiju (truši jātur telpās kur ir temperatūra virs 0°C lai neaizsaltu automātiskās dzirdnes). 	<ul style="list-style-type: none"> • Valstij jāatbalsta un jāveicina mazo saimniecību kooperēšanās (piem. vedot 1000 trušus transporta izmaksas uz vienu trusi ir daudz lētākas nekā vedot 10 trušus), bet tas ir smags un diskutējams jautājums, jo tauta vēl nav gatava kooperācijai, par ko liecina daudzās kooperācijas mēģinājumu izgāšanās • Valsts sponsorētajās zinātniskajās iestādēs varētu veikt pētījumus par piemērotākajām trušu audzēšanas
--	--	--	--	---

<p>Pieredze, zināšanas, informācija, izglītība.</p>		<p>arī pirkt un mēslus pārdot.</p>		<p>tehnoloģijām Latvijas apstākļos, tādējādi pielāgojot vai radot visefektīvākās tehnoloģijas ar vismazāko resursu patēriņu.</p>
	<p>Pieredzējuši truškopji sniedz konsultācijas interesentiem gan LŠTAA rīkotajos semināros, gan biedrības sapulcēs. Situācija kopumā truškopības nozarē, ar atsevišķiem izņēmumiem ir tāda, ka pārsvarā tiek izmantotas novecojušas tehnoloģijas, kas rada lielu roku</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zināšanas var iegūt darba pieredzē un konsultējoties pie pieredzējušiem trušu audzētājiem. • Iespējas iegūt informāciju internetā (diemžēl kaut nedaudz jāzina angļu vai cita svešvaloda). • Iespējams iegādāties jaunako literatūru interneta grāmatnīcās. 	<ul style="list-style-type: none"> • Valstī speciālistus truškopībā neapmāca. Zināšanas iegūst darba pieredzē un konsultējoties pie pieredzējušiem trušu audzētājiem. • Ne visiem trušu audzētājiem ir iemaņas un zināšanas, lai sameklētu informāciju internetā (jāņem vērā arī fakts, ka internetā var atrast arī pietiekošu 	<ul style="list-style-type: none"> • LLU topošajiem zootehnikas speciālistiem iekļaut mācību programmās lekcijas par truškopību. • Trušu audzētāju izglītošanai varētu nopietni pievērsties LLKC un regulāri rīkot seminārus pa novadiem, kā arī webseminārus, līdz ar to būtu lielākas iespējas nokļūt tur visiem trušu

	<p>darba izlietojumu, netiek rēķinātas barības devas, līdz ar to netiek optimāli izlietota barība, tā radot lielu barības pārtēriņu gaļas ieguvei un samazinot gaļas kvalitāti (palielinās kaujamo trušu vecums, pasliktinās nobarojums). Truši daudzviet tiek audzēti tāpat, kā pirms 50 gadiem. Latviešu valodā pēdējie literatūras izdevumi par trušu audzēšanu īpaši neatšķiras no 50. gadus veciem izdevumiem. Internetā ir pieejama</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Iespējams izglītības centriem (piem. LLKC) rīkot kursus un seminārus par trušu audzēšanu un turēšanu. • Iespējas aizbraukt uz citām valstīm pieredzes iegūšanā modernā trušu audzēšanā. 	<p>daudzumu dezinformācijas, līdz ar to jābūt spējai spriest un analizēt).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Trūkst nozarei nepieciešamās literatūras latviešu valodā. • Līdz šim LLKC rīkotie izglītības paaugstināšanas pasākumi ir nepilnvertīgi un rezultātā vairāk propagandē novecojušas metodes. • Netiek pietiekoši izmantotas iespējas iepazīties ar citu valstu trušu audzēšanas un turēšanas pieredzi, un tas ir dārgs 	<p>audzētājiem.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tā kā joprojām ir apvidi, kur nav pieejams kvalitatīvs interneta pieslēgums par saprātīgu cenu, šī jautājuma risināšanā varētu iesaistīties valsts. • LLKC un citām izglītības iestādēm, kas izglītotu trušu audzētājus, būtu nepieciešams piesaistīt vieslektoros no citām valstīm un LLU pasniedzējus. • Valstij nacionālo subsīdiju programmā iekļaut līdzekļus atbilstošas nozares speciālās literatūras ārzemju autoru darbu
--	---	--	---	---

	<p>informācija par jaunākajām trušu audzēšanas tehnoloģijām, kā arī ir iespējams iegādāties modernāku literatūru interneta grāmatnīcās, tikai tā ir angļu un citās svešvalodās, ko ne visi trušu audzētāji pārvalda un tā arī nav lēta. Dažreiz LLKC rīko kursus, tikai diemžēl no tiem labākajā gadījumā nav jēgas, jo par lektoriem tiek izvēlētas pieredzējušas trušu audzētājas, kuras sniedz to pašu informāciju, kas ir 50.gadus vecās grāmatās. Daudzi, sevišķi mazie trušu</p>	<p>pasākums.</p>	<p>izdošanai latviešu valodā. (Alternatīva varētu būt atrast kādu speciālistu no vietējiem kadriem, kurš varētu sarakstīt modernu un visiem saprotamu grāmatu par trušu audzēšanu un subsidēt tās izdošanu)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Valstij nacionālo subsīdiju programmā varētu iekļaut līdzekļus mācību braucieniem uz citām valstīm pieredzes apgūšanai, un šo programmu varētu uzticēt LLKC ar noteikumu, ka vismaz 90-95% izglītojamo būs trušu audzētāji, nevis
--	--	------------------	---

	<p>audzētāji uzskata, ka pietiekami labi orientējas nozarē un neuzskata, ka nepieciešams ko mainīt. Tuvākā iespēja ir aizbraukt uz Lietuvu apskatīties jau progresīvāku trušu fermu, ko daži trušu audzētāji jau sāk izmantot.</p>			<p>LLKC darbinieki.</p>
<p>Finanšu pieejamība, peļņas iespējas nozarē. (atbalsts, kredīti)</p>	<p>Tāpat kā jebkurā nozarē, izstrādājot reālu biznesa plānu ir iespējama finanšu pieejamība, tikai nepieciešami cilvēki, kuriem ir zināšanas nozarē un kuri vēlas radīt modernas saimniecības. Finanšu un atbalsts nozarei ir</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Veidot reālus jaunus projektus un ieviest no ES līdzfinansējuma fondiem. • Latvijā ne tuvu nav izmantotas visas iespējas saražot lētāk kvalitatīvu trušu gaļu. • Latvijā pastāv iespējas rasties konkurencei starp kautuvēm trušu gaļas 	<ul style="list-style-type: none"> • Nozarē trūkst uzņēmīgu truškopju. • Samazinātā vai zaudētā peļņa realizējot gaļu legāli. • Maza apjoma ražošanas saimniecības, kas nespēj saražot lēti produkciju. • Pārāk lieli maksājumi PVD un citur, lai legāli 	<ul style="list-style-type: none"> • Zemkopības ministrijai rast iespēju savā pakļautībā esošajām iestādēm prasīt tikai ES regulās noteiktās minimālās prasības. • Valsts subsīdiju programmā iekļaut līdzekļus trušu audzētāju izglītošanai, kas ļautu iegūt zināšanas kā

	<p>pieejams tādos pašos apmēros un nosacījumos, kā citām nozarēm (programmas ražošanas modernizācijai, kredīti u.c.). Peļņas iespējas ir atkarīgas no ražošanas apjoma un tehnoloģijām, tirgus pieprasījuma, iespējas realizēt saražoto produkciju- konkrēti ceļš no fermas līdz patērētājam, jo mazāk starpnieku, jo lielākas peļņas iespējas. Pašlaik šis ir vissāpīgākais jautājums, jo legāla produkcijas realizācija samazina vai pat izslēdz peļņas</p>	<p>iepirkšanā.</p>	<p>iegūtu un realizētu gaļu</p>	<p>ražošanu organizēt optimāli, tā samazinot saražotās produkcijas pašizmaksu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Valstij atbalstīt trušu audzētājus, kas ražo produkciju ne mazāku par noteiktu apjomu (piem. ganāmpulkus virs 500 trušiem).
--	---	--------------------	---------------------------------	--

	<p>iespējas gaļas truškopības nozarē. Pašlaik Latvijā trušus legāli iepērk tikai 2. kautuves un cenas ir no 1.00- 1.60 Ls (bez PVN) par dzīvsvara kilogramu. Pārdodot 4 kg smagu trusi iespējams saņemt 4.00-6,40 Ls par dzīvnieku. Tajā pašā laikā pārdodot to pašu trusi nelegāli var saņemt 7.84-11.20 Ls. Protams, var izveidot reģistrētu putnu un trušu kautuvi, bet tas prasa ieguldījumus, kas ievērojami palielina gaļas pašizmaksu un</p>		
--	---	--	--

	<p>papildus vēl izdevumi par kautuvē obligātajiem izmeklējumiem, dezinfekcijām, kaušanas atkritumu utilizāciju, pirmskaušanas apskati, eksperta darbu un ceļu līdz kautuvei (ja ceļš līdz kautuvei 30km un stundā kāvējs var nokaut līdz 6 trušiem, tad PVD iznāk samaksāt ne mazāk par 1.25- 1.30 Ls par trusi), vēl jāmaksā par grāmatvedības pakalpojumiem u.t.t., reālās papildus izmaksas varētu būt ap 2.50-5.00Ls par trusi. Esošajās</p>		
--	--	--	--

Loģistika/ Mārketings	<p>kautuvēs apgalvoja, ka varētu palielināt iepirkšanas apjomu, ja būtu garantētas regulāras trušu piegādes.</p>			
	<p>Nozare tiek reklamēta rīkojot izstādes gan i/k Rāmava, i/k Ķīpsala, gan dažādās novadu izstādēs, par kuru norises vietām informē masu mēdiji. Latvijā pašlaik ir 2. atzītas kautuves, kas var iepirkt trušus un 7. reģistrētas kautuves, kas var kaut savus izaudzētos trušus. Viena kautuve dod</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Lauksaimniecības rudens un pavasara Rāmavas izstādēs ir liels apmeklētāju skaits no visas Latvijas, šajās izstādēs tiek veikta trušu vērtēšana un dzīvniekus vērtē sertificēti ārzemju vērtētāji. • Trušu gaļai ir pietiekoši daudz tādu diētisku īpašību, kas viņu atšķir no citu dzīvnieku gaļas (zems kaloriju 	<ul style="list-style-type: none"> • Jebkura reklāma nevar iztikt bez finansējuma. Vienmēr pastāv risks nesavākt pietiekamo finansējumu. • Nepietiekošs atzītu kautuvju daudzums, kas iepērk trušus kaušanai, līdz ar to nepastāv konkurence. • Esošo kautuvju neracionāls izvietojums. • Nepietiekami 	<ul style="list-style-type: none"> • Atbalsts no Valsts puses veselīgas pārtikas reklamēšanā-trušu gaļa kā diētiska un veselīga uztura sastāvdaļa.

	<p>priekšroku 2,5-3 mēnešus veciem trušiem ar dzīvsvaru 2-2,5 kg un kautsvaru 1-1,2 kg, otra 4-5 mēneši veciem trušiem ar kautsvaru 1,5-2 kg. Pārdodot nelegāli, daudzi pircēji dod priekšroku laba barojuma 2-3 kg smagiem kautķermeņiem ar redzamu tauku slāni. Galvenā trušu gaļas noieta vieta ir Rīga, jo tur cilvēkiem ir pietiekoši augsta pirktspēja. Vēl pastāv iespēja pārdot dzīvus trušus zoodārzam, kā arī mājas turēšanai, kā mīļdzīvniekus.</p>	<p>līmenis, nesatur holesterīnu u.t.t.), līdz ar to tā ir pateicīgs produkts reklamēšanai.</p>	<p>reklamētas trušu gaļas diētiskās īpašības.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Patēriņa tirgus koncentrēts pārsvarā vienā vietā. 	
--	--	--	---	--

<p>Jauninājumi/ inovācijas</p>	<p>Pēdējo gadu laikā ar valsts līdzfinansējumu ir izstrādāta datorizēta šķirnes trušu pārraudzības rezultātu uzskaitē. Ar nelieliem izņēmumiem truškopībā nekas nav mainījies beidzamos 50-70 gadus. Pēc neatkarības atgūšanas Latvijā samazinājās bijušajā PSRS audzētās lēnaudzīgās trušu šķirnes un to vietā ir ienākušas Eiropā audzētās šķirnes. Taču tehnoloģijas pārsvarā ir palikušas tās pašas</p>	<ul style="list-style-type: none"> Tiek veikti inovatīvi uzlabojumi datorprogrammā „Šķirnestrūsis2”, kuros iesaistīts profesors, Dr. Habil.agr. Jāzeps Sprūzs. Iespējas ieviest jauninājumus gan novietnēs, kas audzē trušus tikai savām vajadzībām, gan lielākās fermās, kas audzē trušus peļņai. 	<ul style="list-style-type: none"> Nepietiekams finansējums. Daļa trušu audzētāju var nepieņemt jauninājumus. 	<ul style="list-style-type: none"> Finansiāls atbalsts no Valsts puses. Jāveic padziļināti pētījumi par Latvijas apstākļiem piemērotākajām turēšanas un audzēšanas tehnoloģijām un trušu šķirnēm - to varētu darīt kāda zinātniskā iestāde sadarbībā ar trušu audzētājiem, vai kāds LLU doktorants varētu izvēlēties tēmu disertācijai. Jāizglīto trušu audzētāji, lai viņi spētu pieņemt jauninājumus (Valsts

	<p>vecās, neraugoties uz to, ka daudzi trušu audzētāji apmeklē izstādes ārzemēs un ir iespējams iegūt informāciju par modernu trušu audzēšanu.</p>			<p>programma, ko administrē LLKC).</p>
<p>Atrāšanās vieta, ģeogrāfiskais aspekts, izvietojums teritorijā .</p>	<p>Trušus audzē gandrīz katrā Latvija nostūrī, bet šķirnes trušu audzēšana koncentrējusies vairāk reģionos ap Jelgavu, Bausku, Rīgu.</p>	<p>Protams, saimniecību izvietojums būs līdzšinējais, jo saražoto produkciju vieglāk realizēt lielās pilsētās.</p>	<p>Latvijas pierobeža nav blīvi apdzīvota. Šajos novados trušus audzē pārsvarā tikai pašpatēriņam. Iedzīvotāju pirktspēja ir vislielākā Rīgā, tāpēc jo tālāk saimniecība no Rīgas, jo dārgāki transporta izdevumi, līdz ar to grūtāk attīstīt uzņēmējdarbību.</p>	<p>Nepieciešams Latvijas laukos attīstīt infrastruktūru, lai būtu iespējams izveidot mini zoodārzus, tūrismu un citas alternatīvas truškopības izmantošanas iespējas.</p>
<p>Pašizmaksa, Cena, kvalitāte</p>	<p>Truškopībā visa veida produkcijas realizācija ir sezonāla un nevienmērīga. Produkcijas pašizmaksa vidēji ir ap 89% (bet šis skaitlis var stipri</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Papildbarību trušiem iespējams iegādāties kvalitatīvāku, kaut arī ne lētāku. LLU Prof. J. Sprūžs, pēc LŠTAA lūguma izstrādājis atbilstošu dažādiem dzīvnieku vecumiem 	<ul style="list-style-type: none"> • Prognozētā spēkbarības cenu celšanās, kas radīs pašizmaksas pieaugumu. • Mazo saimniecību nespēja mainīties. 	<ul style="list-style-type: none"> • Jāveido pēc iespējas lielākas fermas, jo tajās ir zemāka pašizmaksa. • Jāizglīto trušu audzētāji.

	<p>svārstīties lielā amplitūdā), ja saimniecībā ir tiešā tirdzniecība. Saimniecībā audzējot 24 trušu mātes un audzējot trušus gaļai, tos realizējot no rokas un nemaksājot nodokļus var nopelnīt ap 98.89 Ls/mēnesī, strādājot ap 2. stundām dienā. Saimniecībā audzējot 100 trušu mātes un audzējot trušus gaļai, tos realizējot no rokas un nemaksājot nodokļus var nopelnīt ap 500 Ls/mēnesī, strādājot ap 8. stundām dienā. Saimniecībā audzējot 100 trušu mātes un audzējot</p>	<p>spēkbarības maisījumu receptes un plānots sadarboties ar dzīvnieku barības ražotājiem.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Iespējas rasties lielākām fermām. • Iespējas trušu audzētājiem apgūt zināšanas, kā lētāk audzēt trušus. 		<ul style="list-style-type: none"> • Jāveic pētījumi, kā samazināt izmaksas ceļā no fermas līdz patērētājam, jo pretējā gadījumā liels daudzums trušu gaļas nespēs pāriet no nelegālas aprites uz legālu. (Pārdodot šķirnes dzīvus trušus nav problēmas nodrošināt legālu apriti).
--	--	--	--	---

	<p>trušus gaļai, tos realizējot legāli, veicot grāmatvedības uzskaiti un godīgi maksājot nodokļus var nopelnīt ap 146.63 Ls/mēnesī, strādājot 10-12 stundas dienā.</p> <p>Viena 4,5 mēneši veca izcili nobarota truša pašizmaksa svārstās no 4.04-5.28 Ls. (atkarība no barošanas un turēšanas veida).</p> <p>Pašlaik Latvijā trušus legāli iepērk tikai 2. kautuves un cenas ir no 1.00-1.60 Ls (bez PVN) par dzīvsvāra kilogramu. Nelegāli vēl iepērk trušus par</p>			
--	--	--	--	--

	<p>1.40 Ls par dzīvsvāra kilogramu. Nelegāli pārdošanas cena svārstās 3.50-5.00 Ls par gaļas kilogramu (pat līdz 7.00 Ls). Atkarībā no vecuma, barojuma un šķirnes, izkāvums (kautķermenis bez galvas un iekšējiem orgāniem) vidēji sastāda 50-58% no dzīvsvāra (46-60%).</p> <p>Lielveikalos truša gaļa parasti maksā 6.60-6.80 Ls/kg (ļoti reti ir akcijas, kad cena ir 4.40 Ls/kg). Tirgū ap 7.00 Ls/kg.</p> <p>Lielveikalos nopērkamie truša</p>		
--	--	--	--

<p>Sertifikācija, pārbaudes, licences . Pārbaudes un uzraudzība.</p>	<p>kautķermeņi ir apmēram 0,8-1,2 kg smagi, viena kautuve dod priekšroku 1-1,2 kg smagiem kautķermeņiem no 2,5-3 mēnešus veciem trušiem, otra 1,5-2 kg smagiem no 4-5 mēnešus veciem, bet abas uzskata, ka tauki nevar būt. Pircēji, kas pērk no rokas no trušu audzētājiem biežāk izvēlas 2,2-2,5 kg smagus laba barojuma kautķermeņus no 4-5 mēnesi veciem trušiem, kuriem ir redzams tauku slānis.</p>			
	<p>Vaislas materiāla un ādas izstrādājumu jomā</p>	<p>ZM strādā pie likumdošanas izmaiņām, iekļaujot ES pieļautos atvieglojumus</p>	<ul style="list-style-type: none"> PVD neuzskata par nepieciešamu mazajām kautuvēm 	<p>Tieši runājot par kautuvēm un trušu kaušanu, nav nepieciešams mājas kautuvē,</p>

IT, komunikācija	<p>pretenzijas nav, ko nevarētu teikt par gaļas ražošanu. Reģistrētas kaušanas vietas un atzītas kautuves izveide, pārbaudes un uzraudzība nesaprotami dārga.</p>	<p>mazjaudas kautuvēm.</p>	<p>samazināt izmaksu slogu.</p> <ul style="list-style-type: none"> Nozarē vairāk palielinās „melnās kautuves”, kuras kropļo tirgu, bet ja ir neadekvāti noteikumi un likumi, ražotājs ir spiests pārkāpt ierobežojumus. 	<p>kur dienā nokauj 1 trusi, vetārstam šo dzīvnieku apskatīt pirms un pēc kaušanas. Jautājums cik šāds kautķermenis izmaksā? Vetārsts regulāri veic dzīvnieku vakcināciju un redz saimniecības sanitāro stāvokli. Vairāk atbildības jāuzliek dzīvnieka īpašniekam, samazinot kontroļu biežumu. Konstatējot pārkāpumus kontroles biežākas, nekonstatējot pārkāpumus kontroles pavisam reti.</p>
	<p>LŠTAA tiek veikta šķirnes trušu pārraudzība un rezultātus uzskaita datorizēti programmā „Šķirnestrusis2”. Regulāri asociācijas biedri papildina zināšanas LLKIC.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Pašlaik pārraudzību savā saimniecībā veic jau 22 biedri un interese par šķirnes trušu audzēšanu katru gadu palielinās. IT ieviešas un audzētāji redz, ka tas atvieglo darbu. 	<ul style="list-style-type: none"> Nav nepieciešamais finansējums lai pilnveidotu datorprogrammu „Šķirnestrusis2”. Trūkst jaunu, zinošu, ar augstāko izglītību speciālistu truškopībā. Latvijā nav mācību iestādes, kuras sagatavotu speciālistus 	<ul style="list-style-type: none"> LM un IM jārod iespēja finansēt truškopību kopumā kā netradicionālo nozari. Trušu audzētāju organizācijas varētu izstrādāt līdzīgi kā šķirnes trušiem datu apstrādes datorprogrammu

			<p>truškopībā.</p> <ul style="list-style-type: none"> IT ieviešanās notiek pārāk lēni 	<p>„Šķirmestrusis2”, arī barošanas un barības devu sastādīšanas programmu un truškopības ekonomisko aprēķinu programmu. Tās varētu būt maksas programmas, ko trušu audzētājs par salīdzinoši nelielu samaksu varētu izmantot.</p> <ul style="list-style-type: none"> VID varētu ieviest mazajām saimniecībām savu datu apstrādes programmu, kur saimniecības īpašnieks (atbildīgā persona) ar savu pieejas kodu un paroli noteiktā laikā (piem. 72 stundu

			<p>laikā) ievadītu informāciju par katru notikušo darījumu un datorprogramma veiktu aprēķinus automātiski un iesniegtu nepieciešamos datus un atskaites VIDam, kā arī atspoguļotu esošo situāciju uz doto brīdi. Tas ļautu mazajām saimniecībām ietaupīt uz grāmatvedības pakalpojumiem, kas paņem salīdzinoši lielu daļu ienākumu un samazinātu dubultās grāmatvedības iespējamību (VID rodas iespēja veikt kontroli jebkurā</p>
--	--	--	---

<p>Sadarbība LV/ES Eksports, imports</p>				<p>laikā). Protams tas izraisītu neapmierinātību grāmatvedības firmās, bet mums tomēr primārais ir ražošanas efektivitātes paaugstināšana, nevis sadārdzināšana un sarežģīšana.</p>
	<p>Laba neformāla sadarbība izveidojusies ar Lietuvas un Igaunijas trušu audzētājiem, kuri iepērk trušus vaislai pie mūsu truškopjiem. Šogad šķirnes trušu audzētāji ar 188 savā saimniecībā izaudzētājiem trušiem piedalīsies</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Attīstās sadarbība gan ar Lietuvas, gan ar Igaunu kolēģiem, iespējas sadarboties arī ar citu valstu trušu audzētājiem. • Lai veiksmīgi attīstītu truškopību Latvijā un iznest nozari Eiropā, iespējas izveidot ciešāku sadarbību Latvijas trušu audzētājiem savā starpā. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nesaskaņas trušu audzētāju organizāciju starpā. 	<ul style="list-style-type: none"> • Valstij jāatbalsta Latvijas trušu audzētāju dalība starptautiskajās izstādēs

Politiskie faktori	Eiropas izstādē, kuras norises vieta ir Leipcigā.			
	Nozari virza cilvēki, kuriem šis darbs ir entuziasms. Truškopība ir pārāk maza nozare, lai politiskie faktori būtu vērsti tieši uz viņu, to iespaido kopējā lauksaimniecības politika.	Ir vērojamas pozitīvas tendences valsts politikā mazo un vidējo saimniecību attīstīšanā, kas varētu pozitīvi iespaidot truškopību, kur pārsvarā ir mazās un vidējās saimniecības.	Nozares darbu negatīvi iespaido likumdošanas interpretācijas saistībā ar trušu kaušanu, jo tas sadārdzina truša gaļas pašizmaksu un līdz ar to bremzē nozares attīstību.	Būtu vēlams rast iespēju pilnveidot likumdošanu virzienā, kas ļautu samazināt izmaksas posmā no fermas līdz patērētājam.
Sociālie faktori	LŠAA arvien vairāk iestājas trušu audzētāji. Biedrību dibināja 2005 gadā 11 biedri tad šobrīd mūsu vidū ir jau 41 biedrs. Truškopība ir pateicīga nozare	<ul style="list-style-type: none"> Audzētāji vēlas apvienoties biedrībās, lai iegūtu jaunāko informāciju, reklamētu saimniecības un vienkārši satiktu domubiedrus. Ar trušu audzēšanu nodarbojas arī gados 	Laukos izplatītās alkoholisma problēmas un cilvēku nevēlēšanās strādāt samazina vietējā darbaspēka kvalitāti.	<ul style="list-style-type: none"> Jāturpina sadarbība ar skolām un citām lauksaimniecības mācību iestādēm, kā piemēru var minēt projektu „Trušmīļu skola”, kurā apmācījām truškopībā no skolas vecuma jauniešiem

<p>Ekonomiskie faktori</p>	<p>lai mājsaimniecība nodrošinātu savas vajadzības pēc gaļas.</p>	<p>jauni cilvēki, kas vieglāk uzņem jaunas idejas.</p>		<p>līdz senioru vecumam.</p> <ul style="list-style-type: none"> Valstij jāmaina sociālās palīdzības programmas, padarot viņas motivējošas strādāt.
	<p>Krīzes laikā pasliktinoties ekonomiskajai situācijai valstī, samazinājās iedzīvotāju pirktspēja, kas nenoliedzami ietekmēja patērētās trušu gaļas apjomu, daļa cilvēku izvēlas lētāku gaļu.</p>	<p>Uzlabojoties ekonomiskajai situācijai daļa iedzīvotāju vairāk pievērš uzmanību veselīgai pārtikai</p>	<p>Ekonomikas ne pārāk labā stāvokļa dēļ iedzīvotāju pirktspēja nav tik spīdoša, lai izvēlētos veselīgāku, bet dārgāku gaļu.</p>	<p>Valstij jāiegulda visi līdzekļi ekonomiskā izaugsmē, lai palielinātu iedzīvotāju dzīves līmeni nu līdz ar to arī pirktspēju.</p>
	<p>Lielākā daļa truškopības saimniecības Latvijā nav aprīkotas ar</p>	<p>Daļa trušu audzētāju ir sākuši interesēties par modernu tehnoloģijas ieviešanu truškopībā un pasūta ārzemēs caur</p>	<ul style="list-style-type: none"> Šādas modernas iekārtas grūti iegādāties Latvijā, jo šeit cenas ir augstākas, nekā 	<ul style="list-style-type: none"> Valsts subsīdiju programmā iekļaut līdzekļus trušu audzētāju izglītošanai un pieredzes

	<p>modernām tehnoloģijas iekārtām. Pārāk daudz tiek izmantots roku darbs. Vienīgais veids, lai varētu paaugstināt ražošanas apjomu un samazinātu produkcijas pašizmaksu ir ieviest modernākas tehnoloģijas (automātiskās dzirdināšanas sistēmas, automātiskās barotavas, režģa grīdas būriem mēslu atvieglotai izvākšanai, ar laiku mākslīgo apsēklošanu).</p>	<p>interneta veikaliem.</p>	<p>pasūtot ārzemēs caur interneta veikaliem (pat vairākas reizes}.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Daļa trušu audzētāju nevēlas ieviest modernākas tehnoloģijas. 	<p>braucienu organizēšanai uz modernām trušu fermām.</p>
<p>ES piensums nozares attīstībai (Nozare kopš iestāšanās Eiropas Savienībā)</p>	<p>Kopš iestāšanās ES radās iespēja iepazīties ar citu</p>	<p>Veiksmīgāki kontakti, mācības šķirnes trušu vērtētājiem, piedalīšanās</p>	<p>Iespēja ievest ar lipīgām slimībām slimus trušus un izplatīt šīs slimības Latvijā.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Izglītot trušu audzētājus. • Ievedot vaislas trušus

<p>Spēkā esošās likumdošanas (nozari regulējoša, nodokļus, grāmatvedību) nepilnības un traucējošie faktori. Nozares pārstāvju priekšlikumi!</p> <p>CITA INFORMĀCIJA</p> <p>Informācija par organizāciju, tās mērķiem, uzdevumiem un galvenajām aktivitātēm, kas tiks publicēta Valsts Lauku tīkla mājas lapā www.laukutikls.lv.</p>	<p>valstu pieredzi un vieglāk iegādāties vaislas trušus ES dalībvalstīs.</p>	<p>starptautiskajās izstādēs.</p>		<p>no ārzemēm, tos turēt izolatorā un pievienot ganāmpulkam tikai pēc apkalpojošā veterinārārsta atzinuma.</p>
	<p>Nozari ļoti traucē pārmērīgi stingrā likumdošana tieši par kautuvēm, nevajadzīgi sarežģīta grāmatvedība un ciltsdarba speciālista finansēšana no biedrības finansēm. Jāpilnveido spēkā esošie noteikumi par kautuvēm, jāvienkāršo grāmatvedības uzskaitē un jārod iespēja finansēt no valsts līdzekļiem ciltsdarba speciālistu.</p>			
	<p>Asociācija dibināta 2005. gada nogalē, pēc pirmās starptautiskās šķirnes trušu audzētāju konferences-izstādes „Rāmava-2005”, apvienojoties 11 audzētājiem no SIA „Latvijas šķirnes dzīvnieku audzētāju savienības”, Asociācija Uzņēmumu reģistrā reģistrēta 2006.gada 2.februārī. Mūsu mērķis ir nodrošināt kvalitatīvu vaislas trušu audzēšanu valstī, šķirnes trušu audzētavu izveide. Vēlamies izveidot struktūru trušu audzētāju informēšanai par aktualitātēm nozarē, sadarboties ar valsts un nevalstiskajām organizācijām, kā arī šķirnes trušu audzētājiem ārzemēs. Popularizējam šķirnes trušu audzēšanu paaugstinot truškopju zināšanu līmeni dzīvnieku labturībā, veterinārajā pārraudzībā un vērtēšanā. Rīkojam izstādes un gatavojam informatīvos materiālus, strādājam pie tā, lai panāktu ievērojamu trušu gaļas un kvalitatīvu kažokādu ražošanas pieaugumu.</p>			